

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

Caput II. Sanctorum apud Antiochum in fide constantia, mors hinc illis
illata, miracula hanc secuta, sepultura, honorque iisdem a Christianis
delatus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

A

CAPUT II.

*Sanctorum apud Antiochum
in fide constantia, mors
hinc illis illata, miracula
hanc secuta, sepultura,
honorque iisdem a Christi-
anians delatus.*

Mane autem facta, sedit in prætorio dux et vocavit commentariensem *a* et dixit ei : Ingre-
diantur legati *. Commentariensis dixit : Adsunt
in iudicio potestatis tuæ, domine. Adstantibus
autem Sanctis imperatoris epistolam legit. Quo
facto, dux Antiochus, summotus a consiliario
suo, dixit : Oportebat quidem vobis imperato-
ris semper implere præcepta et diis sacrificare,
ut gratiam ab his habeatis; quoniam autem,
nescio, quomodo, hoc facere minime voluistis,
et de tali gloria cecidistis, vel nunc sacrificare
diis, scientes, quia, si hoc faciatis, plus quam
antea honorem atque gloriam apud homines
habeatis, recipientes militias vestras et res,
quæ sunt a vobis ablatae, multiplicentur. Hoc
enim ex præceptis imperialium litterarum co-
gnovimus, sicut et vos audistis. Humanus enim
constitutus imperator vester promisit vobis, ut,
si propter priora pœnitueritis, et sacrificetis
diis, hæc omnia reddantur vobis; quod ego sua-
deo facere vos, memor amicitia vestrae atque
beneficiorum, quæ de te maxime, domine meus,
habui, Sergi. Sin autem hoc facere minime vo-
lueritis, necesse mihi est, imperatoris præcepta
severiter adimplere.

17 His respondentes Sancti dixerunt : Nos ideo
dimisimus omnia et secuti sumus Christum, ut
terrenam militiam contemnentem angelis in
cælo commilitemus, et illas, quæ in terra, pe-
cunias jactantes, cælestes divitias habeamus.
Mundum enim proficiat nobis, si totum lucremur
mundum, animas autem nostras perdamus?
Ergo noli suadere nos, Antioche, talia; lingua
enim tua dolosa loquitur, et venenum de aspi-
dibus sub labiis tuis est. Sed non tangit ani-
mas nostras oratio tua, quæ ad perditionem nos
provocat. Fac, quod vis; nos enim ligna atque
lapides non adoramus; sed Christum Filium
Dei, Regem æternum, cui flectitur omne
genus cælestium atque terrestrium et inferno-
rum; et omnis lingua confitetur ei. Dii enim
vestri non sunt dii, sed idola manufacta. Nam
si erant dii, ipsi sibi faciant homines sacrificare,
et non ex providentia hominum vindicaban-
tur * ab his, qui nolunt his sacrificare atque
adorare *b*.

18 Respondens autem dux Antiochus dixit :
Nos non deos vindicamus; nam eorum provi-
dentia omnis inimicorum subjecta nobis est
virtus; sed culpamus vos, quia incestam atque
nefandam colitis religionem. Responderunt
autem sancti martyres et dixerunt : Incesti,
nefarii vos estis et qui vos sequuntur, et sacrifi-
cant dæmoniis et adorant ligna, quæ post
modicum in ignem mittuntur. Tunc iratus valde
dux Antiochus beatum quidem jussit Sergium
iterum custodiæ recipi, beatum vero Bacchum
Octobris Tonus III.

extensum brutulis crudis cædi in tantum usque
dum illi, qui cædebant illum, in terram lass
cecidissent. Illis autem de labore lassis, jussit
alios regirare sanctum martyrem Bacchum, et
his iterum ventrem ejus cædi, et ipse dicebat :
Sine, videamus, si potest adjuvare Christus,
quem tu dicis esse Deum. Diu autem Sancti cor-
pore cæso et sanguine circumfluente, dixit ad
Antiochum martyr Bacchus : Ministri sathanæ,
cædentes lassii sunt, audacia tua cecidit. Tyranus
Maximianus victus est et pater vester dia-
bolus *c*. Quantum enim, quod extra me corpus
est, corrumpitur, tantum, qui est intus, reno-
vatur homo ad futuram vitam *d*.

19 Hæc dicente eo, vox de cælo facta est
dicens : Veni jam ad paratum tibi regnum,
Athletha Bacche; circumstantes autem audientes
vocem obstupuerunt, et facti sunt, tamquam
vani, et, dum cæderetur Sanctus, tradidit ani-
mam in manibus * angelorum *e*. Iratus autem
Antiochus jussit, ut nec corpus ejus sepeliretur;
sed canibus, bestiis, ac volucris projiceretur;
cumque corpus ejus projiceretur longe de castro,
collecta est multitudo bestiarum ac circumde-
derunt eum; aves vero desuper volantes non
permittebant crudeles bestias, ut tangerent
eum *f*. Et sustinuerunt custodientes eum usque
in noctis tempestatem; vespere autem facta, de-
scendentes quidam de ibidem habitantibus fra-
trum in speluncis tulerunt sanctum corpus ejus,
permissi a bestiis, veluti a quibusdam rationa-
bilibus hominibus, sepelieruntque eum in una
despeluncis eorum *g*. Beatus vero Sergius, nimis
anxius ac contristatus, derelictus est solus et
flens dicebat : Heu me, Bache frater meus et
contubernalis, numquam cantabimus dicentes :
Ecce quam bonum et quam jocundum habitare
fratres in unum. Ascendens namque in cælum
segregatus es a me, relicto me super terram
solitario.

20 Hæc eo dicente, in eadem nocte astitit ei
beatus Bachus, candidam habens faciem tam-
quam angeli, indutus habitu militari, dixitque
ei : Qui contristaris aut quid anxiaris, frater?
Etsi de corpore abscessi a te, sed confessionis
vinculo tecum sum psallens et dicens : Viam
mandatorum tuorum cucurri, cum dilataris *
cor meum. Et tu ergo, Frater, festina, ut per
bonam et integram confessionem pervenias ad
me, cursum consummans et fidem custodiens.
Tecum enim mihi reposita est justitia et co-
rona *h*. Dilicula igitur consurgens narravit his,
qui cum eo erant, in quali habitu vidisset bea-
tum Bachum nocte. Sequenti itaque die egres-
sus dux de castro Barbarisso in castrum
Syrum *i* jussit et beatum Sergium sequi, de-
precaturque eum, ut sacrificaret. Ille autem
respuens blanditias ejus iter suum cum pace
faciebat.

21 Venientibus ergo eis in castrum Syrum,
sedens Antiochus pro tribunali in prætorium
convocavit ad se beatum Sergium dicens ei :
Bachus quidem impiissimus nolens obtempe-
rare ad sacrificandum diis elegit vita privari,
dignamque sibi mortem adeptus est. Tu vero,
domine meus Sergi, ut quid seductorem et
impiam illam religionem sequens ad tantam te
tradidisti miseriam? Revereor enim te, memor
beneficiorum tuorum, et confundor te *, qui
principatum hunc tu mihi providisti. Et tu
quidem, ut reus in ordine examine *, existis,
ego

AUCTORE
ANONYMO.

c

d

occisique cor-
pus feris de-
vorandum
projici jubet.

* al. manus

e

E

f

g

Nocte a Bac-
cho sibi appa-
rente ad cer-
tamen Ser-
gius anima-
tur,

* al. dilatasi

F

h

i

die sequenti
blanditias ab
Antiocho ten-
tatur, dum-
que et ad has,

* al. in te

* al. exami-
natusSanctos ad se
adductos, ut
diis sacrifi-
cent, hortatur
Antiochus;a
* ligati

B

cerum hi in
Christi con-
fessione persi-
stunt constan-
tes.

C

* al. vindi-
centurb
Hinc Antio-
chus Bacchum
taureis ad
mortem usque
cædi,

AUCTORE
ANONYMO.

ego autem in sede praesidentis resideo. Respondens autem martyr Christi Sergius dixit: Afflictio ista temporalisque confusio magnam fiduciam atque aeternam gloriam pariet apud Regem caeli et terra, omnisque spiritus Christum Jesum Filium Dei. Utinam quoque et nunc audires me, et cognosceres Deum et Regem meum Christum et providentiam tui faceres, quemadmodum apud terrenum et mortalem imperatorem, ita etiam et apud Christum, caelestem atque aeternum regem, ut concederetur tibi insuccessibilis principatus et gloria immortalis.

et ad minas
manet immo-
tus,

22 Terreni quippe principes cadunt velociter, quod Psalmus dixit: Vos autem ut homines moriemini, et sicut unus de principibus cadetis *k*. Et iterum: Vidi impium exaltari et elevari usque ad cedros libani. Quasi vi eum et non est inventus locus ejus *l*. Dux Antiochus dixit: Fatuas has et indisciplinatas superfluitates relinque et sacrifica diis, et obediens esto venerabilium praecceptorum imperatoris nostri Maximiani. Si autem sacrificare nolueris, cognosce, quod compellere me habes oblivisci omnium, quae mihi praestitisti, et legalibus te acerrimis suppliciis subjiciam. Beatus itaque Sergius dixit: Fac, quod volueris; Christum enim habeo, adjuvantiem me, qui dixit: Nolite timere eos, qui corpus occidunt; animam autem non possunt occidere. Magis autem time te, qui potest animam et corpus perdere in gehennam *m*. Corpus igitur meum subjacet tibi; puni et afflige, quantum volueris, hoc sciens; quod, etsi corpus meum peremeris, in animam meam potestatem habere non poteris neque tu, neque pater vester satanas.

cothurnis clavatis indutus novem miliarium spatio currere compellitur.

25 Indignatus ergo dux dixit: Ut videtur, humanitas mea audaciorum et procaciorum te fecit. Convocavit ergo adiutorem officii sui et dixit: Cyrenos *n* longis clavibus confixos, et clavos eorum rectos relinquentes, eum velociter induite; cumque indueretur, sedens in carruca Antiochus jussit eum ante se currere, praecipiens, ut usque ad castrum Tetrapyrgium velociter agerentur jumenta. Distat vero hoc castellum a Syro milia novem *o*. Currans vero psallens dicebat: Expectans expectavi Dominum et respexit me et eduxit me de lacu miseriae paganorum et de luto faecis idolatriae, et constituit super petram confessionis pedes meos. Cumque venissent in castro Tetrapyrgia, Antiochus dux dixit: Admiror de te, Sergi, quomodo in tanto officio examinatus potuisti nunc tam gravia sustinere supplicia. Sanctus vero Christi Martyr respondens dixit: Non sunt mihi amarae poenae tuae, sed dulces super mel et favum. Descendens dux de carruca ivit in praetorium, praecipiens in militari custodia Christi Martyrem custodiri.

Ast Sergius, sanatus ab angelo, quae in pedibus acceperat, vulneribus,

24 Vespere autem facto cantabat beatus Sergius dicens: Qui edebant aliquando panes meos, magnificaverunt super me calcaneum suum, et funibus poenarum gravissimarum extenderunt laqueum pedibus meis, volentes me supplantare. Sed exsurge, Domine, praevieni eos et subverte eos, et libera ab impiis animam meam. Circa mediam autem noctem angelus Domini adstans restituit pedes ei salvos *p*. Diluculo itaque sedens dux pro tribunali jussit eum adduci, aestimans, quod ex dolore nec incedere potuisset, nisi forsitan portaretur. Cum adduceretur, videns eum a longe dux ambulantiem, et nullatenus claudi-

cantem, exterritus dixit: Hic homo magus est; idcirco tantam fiduciam habere potuit apud imperatorem, magicis artibus hanc adipiscens, et illorum, quae dicuntur, indicia sunt, quae videntur. Arbitrabar quippe, eum nullatenus potuisse pedibus ambulare, utpote qui inutiles in quid fuerant exhibiti ex hesterno supplicio. Quomodo autem nunc, tamquam si nihil sustinuerit, incedit, per deos admiror.

25 Adistente ergo ante tribunal beato Sergio, dixit Antiochus: Miser, respice tandem aliquando, et sacrifica diis et exue te de futuris suppliciis. Parco enim tibi memor beneficiorum tuorum. Sin vero non sacrificaveris, cognosce, quod nihil te juvabit magiae tuae, quibus te salvum fieri putabas. Respondens autem beatus Sergius dixit: Utinam tu respisceres de ebrietate diabolici erroris! Ego enim sobrius sum in Domino, qui contrivit arma patris tui diaboli sub pedibus humilis servi ejus; qui mihi tribuit adversum te victoriam; qui mihi misit angelum suum et salvabit me. Nam magus profecto tu es et qui daemones adorant. Daemonum quippe nec nominanda cultura omnis impietatis adinventrix est. Id namque est et principium et causa et finis totius malitiae *q*. Amplius vero exacerbatus Antiochus iterum sedit in carruca, et jussit eum indutum eosdem coturnos ante se currere usque in castrum, nomine Ruzafatam *r*, quod novem milia distat a Tetrapyrgia.

idololatrias nihilominus redarguens eidem iterum tormento subicitur.

* al. salvavit

E

q

r

26 Dum autem venissent in Ruzafatam castrum, dixit beato Sergio dux Antiochus: Miserrime, fugaverunt instantiam fatuitatis tuae poenae clavorum, ut adquiescas tandem sacrificare diis, aut persistis in ea, quae te praeccepavit, instantia? Respondens autem fortissimus Christi Martyr dixit: Cognitum tibi sit, Antioche, quoniam per hanc fatuitatem persistam ad dissolvendam virtutem tuam patrisque tui diaboli. Fac ergo, quod velis; ego enim daemones non adoro, neque idolis sacrifico, sed Domino Deo meo immaculatum sacrificium meipsum offerre festino. Videns ergo Antiochus, quia fixus et immobilis erga fidem Christi atque confessionem persistebat, talem adversus eum dedit sententiam. Sergium, qui indignum seipsum deorum pietate monstravit, impiissimam vero haeresi eorum, qui appellantur Christiani, se inseruit, offendit autem in magnam Maximiani imperatoris fortunam, eo quod noluit obediens esse venerabilium * ejus edictis, ut diis sacrificaret, hunc leges gladio animadverti praecipiant. Quidam igitur de assistentibus justam esse adclamabant, quae in eum erat prolata, sententiam. Venientes ergo apparitores interposuerunt funem labiis ejus et accipientes eum de medio secretarium duxerunt, ut gladio periretur.

nec hinc diis sacrificare volens tandem jussu Antiochi,

* Mombrit. venerabilibus

27 Plurima itaque multitudo virorum ac mulierum eum subsecuta sunt, ut exitum Beati aspicerent. Videntes igitur flores vultus ejus et juvenilem aetatis magnitudinem amarissime flebant, suspirantes super eum. Bestiae vero ejusdem loci, cubilia sua relinquentes, commixti omnes convenerunt, nulli hominum insidias facientes, et tacti clamoribus, sancti Martyris interitum considerabant *s*. Dum appropinquarent ad locum, in quo consummaturus erat Christi martyr Sergius, postulabat spiculatoris modicas ei praebere inducias, ut oraret. Extendens

fusa ad Deum, quae hic recitatur.

s

A dens quoque manus suas in cælum dixit. Bestiæ agri et volatilia cæli tuam dominationem atque imperium, Domine, cognoscentes, collecti sunt in gloriam sancti nominis tui, quatinus rationalium hominum scientiam per suam confessionem ad te convertantur *, qui tuæ bonitatis nutu ac voluntatis vis, omnes homines salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire. Intermitte quidem mortem, expectans penitentiam, ne memineris, Domine, peccatum ignorantia eorum, quam in nos pro tuo nomine protraxerunt.

* *al. conver-*
tant

28 Illumina oculos cordis eorum et perduc eos ad tuam cognitionem. Suscipe denique et animam meam et requiescere eam fac in cælestibus tabernaculis tuis cum eis, qui tibi a sæculo plauerunt. Tibi enim animam meam commendo, quoniam eruisi me de laqueo diaboli. Hæc igitur dicens, et signans seipsum et flectens genua, capite truncatus est et tradidit angelis animam suam †. Vox autem de cælo facta est dicens: Sergi, miles meus et athleta, ingredere in regnum, quod tibi paratum est. Expectant enim te angelorum militia, numeri patriarcharum, Apostolorum et prophetarum cætus, spiritus iustorum, ut cum eis bona percipias, quæ tibi præparata sunt u. Locus autem, in quo susceptus est sanguis sancti Martyris, divisus magnam voraginem fecit, Deo ita dispensante, quatinus eos, qui veluti sues in cæno volutabantur, terrore visæ voraginis non auderent appropinquare et conculcare in ipso loco sanguinem sancti Martyris. Et ideo pro hac re magnum illud chaos factum est, et sic remansit locus ille usque in præsentem diem, continens ex divino nutu vetustatis indicia x, ut, qui non credunt, specialiter existente miraculo, firmum in eis ædificet fidei fundamentum.

†

†

B 29 Quidam proinde de his, qui convenerant ad videndum sancti Martyris exitum, animadvertentes intuitum communis naturæ collegerunt corpus ejus, et optime sepelientes posuerunt eum in eodem loco, in quo et passus fuerat. Post multum igitur tempus religiosi viri zelo Christi incitati cœperunt expoliare corpus de loco suo, venientes de castro Syro, veluti quemdam thesaurum pretiosissimum; sanctus vero Sergius non permisit corpus suum occulte transferri, quod publice propter Christi confessionem triumphalibus suppliciis punitum est, sed deprecatus est Deum, ignem succendi in eodem loco, non ut eos, qui furari conabantur, ulcisceretur, aut etiam exureret, sed caliginem quoque noctis illustraret tale furtum in Ruzaphatam castellum; quod et factum est. Incenso ergo igne in loco, ubi corpus jacebat, quidam de habitatoribus castri videntes, penitusque usque in cælos flammam elevari, putaverunt, a quibusdam hostibus maximum illum ignem factum fuisse, et armati egressi sunt, et persequerentur eos, qui furari temptaverunt corpus sancti Martyris; illi autem postulantes eos permiserunt ibidem diebus paucis persistere; et ædificium facientes ex lapidibus et luto in loco, ubi jacebat, et cooperientes super in honorem Martyris sic recesserunt y.

u

x

y

insigni ecclesia in honorem suum extructa a Christianis honoratur.

50 Paulatim itaque proficiente religione Salvatoris nostri Domini Jesu Christi, convenientes in unum sanctissimi episcopi, numero quindecim, ædificaverunt juxta castrum Ruzafatam Cymiterium dignum confessionis ejus, transtu-

leruntque ibidem sancti Martyris corpus et deposuerunt in eodem martyrio per eandem diem, qua passus est, die septima mensis Octobris z. Multæ denique salvationes et miracula peraguntur, ubicumque ejus sanctæ reliquæ fuerint, præcipue in sepulchro, ubi prius jacuerat. Affectu namque loci, in quo passus est, deprecatur idem sanctus Martyr Dominum, ut omnes, qui illuc concurrunt, a diversis ægritudinibus curentur. Obsessos vero ab spiritibus immundis curat; nec non et bestiæ agrestes in mansuetudinem convertuntur. Diem namque, qua passus est, annualiter custodiunt veluti legitimam bestiæ, concurrentes a deserto, quod est in circuitu, et commixti cum hominibus nulli omnino insidiantur, neque ferali impetu in læsionem concurrentium utuntur aa. Magis autem in mansuetudine Martyrem Christi honorantes persistunt in eodem loco erga præceptum Domini, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

AUCTORE
ANONYMO.

z

aa

ANNOTATA.

a *Pro vocabuli hujus significatione adi, quæ in Annotatis, capiti præcedenti subnexis, ad lit. s dicta sunt.*

b *Multum roboris huic, quod, velut a Sanctis contra deos adductum, hic obruditur, argumento inesse, non perspicio, cum ipsemet verus Deus reliquerit hominem in manu consilii sui, nec quemquam, læsa arbitrii libertate, ad sui cultum compellat.*

c *Codex noster, signatus P. Ms. 20, sic habet: Videamus, si te Christus tuus de manibus meis eripiat; a prima autem hora usque ad vesperam laceratis ejus carnibus, et cruore hinc atque inde circumfluente, uteroque ejus disrupto ac jecore, dixit beatus Bacchus ad Antiochum: Minister diaboli, tortores tui defecerunt, fiducia tua destructa est, tyrannus Maximianus devictus est, pater vester diabolus confusus est.*

d *Videntur et hæc, quæ hic tum Antiocho, tum Sanctis attribuuntur, quamdamque concertationis speciem præferunt, sermocinationes pro arbitrio sane a biographo confictæ. Verum adi Commentarium prævium num. 20.*

e *Martyrii, quod hic narratur, genere vere occubuisse S. Bacchum, ex iis, quæ Commentarii prævii num. 53 disserui, credendum apparet. Verum quid de voce, divinitus facta, omnibusque adstantibus audita, qua ad cælum Bacchus evocatus fuerit, statuendum? Enimvero est, cur, an ea facta reipsa fuerit, non immerito dubites, ut ex iis, quæ dicti Commentarii prævii num. 56 disserui, facile intelliges.*

f *Duplex, quod hic adstruitur, miraculum parum admodum credibile apparet, nec scio, an in ulla fidei undequaque probatæ actis simile inveniat. Vides Commentarium prævium num. 20 et 21.*

g *Lectioni huic, utut mendosæ, consonat altera, quæ ei in codice nostro Q. Ms. 6 respondens occurrit; verum præstant, quas editio Mombritiana et codex noster P. Ms. 20 suppeditant; ac editionis quidem Mombritianæ hæc est: Et sustinuerunt custodientes eum usque in tempore noctis. Vespere autem facto, descendentes quidam... tulerunt sanctum corpus ejus... sepelieruntque eum in una e speluncis eorum; codicis vero ista: Cum igitur eum usque ad vesperam profundam*

E

F

A profundam volatilia custodissent, sero jam facto, descenderunt quidam... et in spelunca corpus Sancti Viri tulerunt atque sepelierunt.

h *En jam tertiam, quæ in Sanctorum nostro- rum Actis occurrit, caelestem apparitionem. Verum quid de frequentibus apparitionibus ac miraculis, quæ in Actis, per auctores haud synchronos scri- ptis, occurrant, sentiendum sit, Commentarii prævii num. 22 edia.*

i *Pro horum seu castrorum, seu, uti alias etiam vocantur, oppidorum situ notitiaque videsis Commentarium prævium num. 27 et aliquot seqq.*

k *Ita fere Psalmo 18, v. 7.*

l *Psalmo 56, v. 53 et 56, uti et in codice nostro, signato P. Ms. 20 legitur: Vidi impium superexaltatum et elevatum sicut cedros Libani, et transivi, et, ecce, non erat, et quæsi eum et non est inventus locus ejus.*

m *Ita fere Matthæi 10, v. 28.*

n *In codice nostro Q. Ms. 6 etiam legitur Cyrenos; verum et hic et ibi mendum cubare puto. Præterquam enim quod nulla insit vocabulo huic significatio, in editione Mombritiana legitur Cothurnos, uti etiam infra, dum ejusdem signifi- cationis vocabulum recurrit, in ipso codice nostro Q. Ms. 7 et altero jam dicto, qui signa- tur Q. Ms. 6.*

o *Distantia, quæ hic Suram inter et Tetrypyr- gium, infraque castellum hoc inter et Resapham, seu, corrupta hic vocabuli hujus efformatione, Ruzaphatam ponitur, minime pugnat cum distan- tia, quam inter postremum hoc, seu castellum seu oppidum, et Suram statuit Procopius. Ad Com- mentarium prævium num. 54, ibidemque dictis adde, vocem Tetrypyrgium compositam indubie esse e duabus vocibus Græcis τετραπύργου seu τετραπύρῳ, quarum prior quatuor, posterior tur- rim significat; ut castellum illud, indita ei, quæ ab ipsa re deducta esset, nomenclatione, quatuor turribus verosimillime constiterit.*

p *Nec, quæ hic narratur, cum altero præterea miraculo conjuncta apparitio credibilior ceteris, supra relatis, potest videri. Ad Commentarium prævium num. 22 et 56.*

q *Videntur et hæc iterum, aliaque infra adhuc occurrentia, quæ S. Sergio Antiochoque adscri- buntur, ratiocinia a biographo pro arbitrio con- ficta.*

C *r de Castello hoc, quod communius Resapha seu Rosapha a scriptoribus antiquis vocatur, quodque S. Sergius pro palæstra, in qua marty-*

rium consummarit, obtinuit, videsis, quæ dicta D sunt tum in proxime Annotatis ad lit. o, tum in Commentario prævii num. 27 et aliquot seqq.

s *Nec pro miraculi hujus veritate eadem ego me ponere velim. Ad iterum Commentarium prævium num. 22 et 56.*

t *Quin re etiam vera, uti hic traditur, S. Ser- gius gladio martyrium consummarit, ex iis, quæ hac de re Commentarii prævii num. 53 et seq. disserui, vix ullus superest dubitandi locus.*

u *Quod mox de voce, quæ, cum Bacchus mar- tyrio coronaretur, calitus delapsa fuerit, in Anno- tatis, capiti præcedenti subnexis, ad lit. e, edixi, idem hic de voce, quæ, cum Sergius gladio fuisset percussus, celo delapsa assertur, dictum exi- stima.*

x *Fidesne certa miraculo huic adhibenda sit, ex iis, quæ Commentarii prævii num. 22 et 56 dicta sunt, statue. Sanctorum interim Acta ab au- ctore synchrono scripta non esse, ex hoc illorum loco intelligitur, uti Commentarii prævii num. 16 jam monui.*

y *Quidquid sit de prodigio hic relato, cum longo equidem post S. Sergii martyrium tempore patratum fuisse, a biographo tradatur, liquet et ex hoc Actorum loco, uti etiam ex altero, qui proxime sequitur, ab auctore, qui Sanctis syn- chronus viverit, scripta illa non esse, quemad- modum in Commentario prævii num. 16 et seq. jam docui.*

z *Cum martyrium, apud antiquos idem, quod ædes quæcumque sacra, seu parva seu magna, in honorem martyris exstructa, significat, per vo- cabulum illud hic intelligi puto insignem eccle- sias, ab Alexandro, Hierapolitano episcopo, S. Sergio, seu potius huic simul et S. Baccho Resaphæ anno circiter, uti in Commentario præ- vio § 4 docui, 450 exstructam. Et vero ædes isthæc sacra in codice nostra P. Ms. 20, non martyrium, sed basilica vocatur.*

aa *Resapha seu Sergiopolis, qua in civitate martyrio coronatus tumulumque nactus fuit S. Ser- gius, in solitudine feris plurimis redundante sita erat; ut hinc forte (neque enim feræ hominibus, dum plures uno eodemque loco congregati sunt, nocere solent) a credulo prodigiorumque amanti vulgo id, quod hic narratur, quodque, nullo inter- veniente miraculo, fiebat, miraculo tamen fieri creditum fuerit, resque præterea, non ut erat, sed adjunctis falsis aucta ad biographi cognitionem pervenerit.*

